

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi A. Ć.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt
V ACa 565/23,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 października 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach w sprawie o sygn. akt V ACa 565/23 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie
terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie V ACa 565/23 nie później
niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi
Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu niniejszego
postanowienia;**
- 3. przyznaje skarżącej A. Ć. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2000
(dwa tysiące) złotych za okres od 28 stycznia 2022 r.
do 3 października 2024 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

Skargą z 7 sierpnia 2024 r. A. Ć., działając osobiście, wniosła o: (1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. V ACa 565/23 nastąpiła przewlekłość postępowania; (2) wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia rozpoznania apelacji powódki wraz z wnioskiem o zabezpieczenie; (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 10 000 zł; (4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej – kosztów tego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając wnioski, skarżąca wskazała, że wyrokiem z 14 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Rybniku rozwiązał małżeństwo stron. Apelację od powyższego wyroku, w części dotyczącej roszczeń alimentacyjnych wraz z wnioskiem o zmianę zabezpieczenia potrzeb rodziny, wniosła powódka. Zarządzeniem z 13 czerwca 2023 r. akta, wraz z apelacją oraz wnioskiem o zmianę zabezpieczenia, zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach. Dnia 28 czerwca 2023 r. sprawa wpłynęła do Sądu drugiej instancji i została zarejestrowana pod sygn. V ACa 565/23. Skarżąca wskazała, że pomimo upływu ponad roku sprawa nie została rozpoznana, w tym w szczególności wniosek w przedmiocie zmiany zabezpieczenia. W związku z powyższym, w ocenie skarżącej, w istotny sposób zostało naruszone jej prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, w odpowiedzi na skargę z 11 września 2024 r. zgłosił swój udział w postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 u.s.p.p., dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku,

w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że 28 stycznia 2022 r. do Sądu Okręgowego w Rybniku wpłynął pozew skarżącej o rozwód. Dnia 14 kwietnia 2023 r. sąd pierwszej instancji wydał wyrok, który następnie apelacją z 7 czerwca 2023 r., zaskarżyła skarżąca. Akta sprawy wraz ze środkiem zaskarżenia przekazane zostały Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach 28 czerwca 2023 r. W tym samym dniu sprawa zarejestrowana została w rep. V ACa 565/23. Zarządzeniem z 30 listopada 2023 r. sprawę skierowano do wylosowania sędziego referenta oraz doręczono odpis apelacji powódki pełnomocnikowi pozwanego (14 grudnia 2023 r.). W dniu 27 grudnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Katowicach wpłynęła odpowiedź na apelację. Postanowieniem z 9 sierpnia 2024 r. umorzono postępowanie w przedmiocie wniosku powódki o zmianę zabezpieczenia.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie wystąpiła przewlekłość postępowania. Od dnia wpływu apelacji do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania Sąd Apelacyjny w Katowicach, w zasadzie poza doręczeniem odpisu apelacji skarżącemu, przydzieleniem sędziego referenta oraz rozpoznaniem wniosku o zmianę zabezpieczenia, nie podejmował żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. Od wpływu apelacji do Sądu drugiej instancji do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania minął prawie rok i dwa miesiące, w którym to czasie Sąd Apelacyjny w Katowicach nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. Również na dzień rozpoznawania niniejszej skargi termin ten nie został wyznaczony. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości

postępowania w sprawie sygn. akt V ACa 565/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

Odnosząc się do stanowiska uczestnika postępowania zgodzić się należy, że sprawy o rozwód nie należą do kategorii spraw pilnych, podlegających rozpoznaniu poza kolejnością wpływu. Obiektywne okoliczności sprawy przemawiały jednakże za możliwością skorzystania z uprawnienia przewidzianego w § 79 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 867). Apelacja wniesiona została jedynie od rozstrzygnięcia w przedmiocie alimentów, dlatego też sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych. Zważyć również należy, że sprawa dotyczy alimentów na dziecko z problemami zdrowotnymi, którego matka nie pracuje, lecz w całości poświęca się opiece nad chorą córką. Ponadto, akta sprawy były już badane przez sędziego referenta, który orzekł w przedmiocie wniosku o zmianę zabezpieczenia.

Z powyższych względów możliwe i zasadne było szybsze wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego. Nie może zasługiwać na uwzględnienie w okolicznościach sprawy twierdzenie uczestnika postępowania, iż sprawa nie jest prowadzona przewlekłe, gdyż do dnia wniesienia skargi na przewlekłość nie upłynął jeszcze okres trzech lat.

Oдноśnie do pozostałej argumentacji uczestnika, wskazać należy, iż znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego

postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie V ACa 565/23 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu niniejszego postanowienia (pkt 2 postanowienia).

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach wystąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 10 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p., minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w dniu 28 stycznia 2022 r., tj. od dnia wpływu do Sądu Okręgowego w Rybiku pozwu o rozwód, to za każde z dwóch zakończonych lat postępowania liczonych do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach należałoby przyznać kwotę 1000 zł, jednakże z uwagi na ustawowe zastrzeżenie minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2000 zł, tę też kwotę należało przyznać skarżącej.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty 10 000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających, zaś skarżąca w zakresie wnioskowanej kwoty nie przytoczyła jakiegokolwiek uzasadnienia

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach odpowiednich zaleceń, względem postępowania zabezpieczającego, skoro to postępowanie zostało przez Sąd umorzone.

Jednocześnie skarżąca nie poniosła żadnych kosztów postępowania, które podlegałyby zwrotowi na jej rzecz od Skarbu Państwa, dlatego też jej wniosek nie zasługiwał w tym zakresie na uwzględnienie.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2, 3 i 4 u.s.p.p. orzekł jak w pkt 1-3 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p. w punkcie 4.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

[SOP]

[ał]